

Wyrok z dnia 5 grudnia 2006 r.

II PK 102/06

Wysokość zadośćuczynienia (art. 445 § 1 k.c.) uzależniona jest od nasilenia cierpień, długotrwałości choroby, rozmiaru kalectwa oraz trwałości następstw zdarzenia, przy uwzględnieniu również okoliczności dotyczących życia osobistego poszkodowanego. Kwestionowanie wysokości zadośćuczynienia w skardze kasacyjnej możliwe jest wówczas, gdy nastąpiło oczywiste naruszenie ogólnych kryteriów jej ustalania.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Krystyna Bednarczyk, Małgorzata Wrębiakowska-Marzec.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 5 grudnia 2006 r. sprawy z powództwa Jadwigi B. przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie D. o zadośćuczynienie, na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 11 października 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę kasacyjną i nie obciążył powódki kosztami postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2003 r. [...] uzupełnionym wyrokiem z dnia 15 września 2003 r., Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy, zasądził od pozwanego Zespołu Opieki Zdrowotnej w G. na rzecz powódki Jadwigi B. kwotę 100.000 zł z ustawowymi odsetkami tytułem zadośćuczynienia w związku z zainfekowaniem powódki wirusem HCV typ C w czasie zatrudnienia i oddalił powództwo w pozostałej części. W stosunku do pozwanej Gminy Miejskiej w G. powództwo zostało oddalone w całości. Na skutek apelacji pozwanego Zespołu Opieki Zdrowotnej w G., wyrokiem z dnia 10 grudnia 2003 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo, stwierdzając w uzasadnieniu, że pozwany Zespół nigdy nie był pracodawcą powódki i nie można przypisać mu odpowie-

działności cywilnoprawnej za następstwa jej choroby zawodowej. Odpowiedzialność tę, w ocenie Sądu Apelacyjnego, ponosić powinien Skarb Państwa, który w sprawie nie brał udziału.

Na skutek kasacji powódki, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 9 grudnia 2004 r., II PK 80/04 (OSNP 2005 nr 14, poz. 211), uchylił zaskarżony wyrok oraz poprzedzający go wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania, uznając, że Sąd drugiej instancji dostrzegając, że pozwanym winien być inny podmiot - (Skarb Państwa - Wojewoda D.) - powinien był uchylić wyrok Sądu Okręgowego i przekazać sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy rozpoznając sprawę ponownie, postanowieniem z dnia 28 lutego 2005 r., wezwał do udziału w sprawie w charakterze strony pozwanej Skarb Państwa - Wojewodę D. i wyrokiem z dnia 28 kwietnia 2005 r. [...] zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia, z odsetkami ustawowymi liczonymi od dnia 28 kwietnia 2005 r. do dnia zapłaty, w pozostałej części powództwo w stosunku do tego pozwanego oddalił.

Rozstrzygnięcie powyższe zapadło w oparciu o następujący stan faktyczny. Zespół Opieki Zdrowotnej w G. w okresie do 31 grudnia 1998 r. był jednostką budżetową Skarbu Państwa. Powódka była zatrudniona w tym Zespole w okresie od 1 grudnia 1981 r. do dnia 31 października 1998 r., a do jej obowiązków należało między innymi prowadzenie szczepień ochronnych. Pismem z dnia 14 września 1998 r. pozwany ZOZ w G. poinformował powódkę, że z dniem 1 listopada 1998 r. na mocy art. 23¹ k.p. jej pracodawcą zostanie Miejski Zespół Zakładów Opieki Podstawowej w G. Stosunek pracy powódki z tym Zespołem uległ rozwiązaniu z dniem 30 kwietnia 1999 r., przy czym faktycznie nie podjęła ona w nim pracy ze względu na niezdolność do pracy w okresie od 2 listopada 1998 r. do 30 kwietnia 1999 r. Od dnia 1 maja 1999 r. powódka pobiera przyznaną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych-Oddział w L. rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku ze stwierdzoną chorobą zawodową. W okresie zatrudnienia w Zespole Opieki Zdrowotnej w G. na skutek zakłucia, w bliżej nieustalonych okolicznościach, powódka doznała wirusowego zapalenia wątroby. Orzeczeniem z dnia 13 kwietnia 1999 r. Lekarz Orzecznik ZUS ustalił u niej 30 % uszczerbku na zdrowiu spowodowanego skutkami choroby zawodowej. Z uwagi na przebieg schorzenia szanse na całkowite wyleczenie powódki są znikome. Wyrokiem z dnia 20 października 1999 r. [...] Sąd Rejonowy w Głogowie zasądził od Skarbu Państwa - Wojewody D. na rzecz powódki kwotę 9.561 zł wraz z

odsetkami ustawowymi tytułem jednorazowego odszkodowania w związku z chorobą zawodową. W trakcie procesu stan zdrowia powódki uległ dalszemu pogorszeniu. Poza już wcześniej rozpoznanymi, stwierdzono u niej dalsze choroby, a proces chorobowy dość szybko postępuje, powodując zwiększenie uszczerbku na zdrowiu do 60 %. Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2004 r. [...] Sąd Rejonowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w L. z dnia 9 czerwca 2004 r. i przyznał Jadwidze B. dalsze jednorazowe odszkodowanie w tytułu choroby zawodowej w kwocie 5.610 zł, ustalając łączny uszczerbek na zdrowiu w wysokości 60 %. Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy stwierdził, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie w stosunku do Skarbu Państwa - Wojewody D. W ocenie Sądu pierwszej instancji zebrany w sprawie materiał dowodowy dał dostateczne podstawy do ustalenia, że powódka będąc pracownikiem pozwanego - jednostki budżetowej Skarbu Państwa - doznała stałego, ocenianego początkowo na 30 %, a ostatecznie na 60 % uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby zawodowej. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynikało również, że do zakażenia doszło podczas świadczenia przez powódkę pracy pielęgniarki, choć niemożliwe było ustalenie okoliczności w jakich doszło do zakażenia. W tej sytuacji zachorowanie powódki na wirusowe zapalenie wątroby typu C należało przyczynowo wiązać ze świadczoną przez powódkę pracą pielęgniarki, tym bardziej, że jak wynika z opinii, jako pielęgniarka należała do osób o podwyższonym ryzyku zakażenia. W ocenie Sądu pierwszej instancji roszczenie o zasądzenie z tego tytułu kwoty 200.000 zł było wygórowane. Rozpoznając apelację powódki, wyrokiem z dnia 11 października 2005 r. [...] Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił zaskarżony wyrok i zasądził na rzecz powódki kwotę 150.000 zł tytułem zadośćuczynienia, wskazując 13 marca 2004 r. jako datę, od której należą się odsetki, oraz orzekł o kosztach postępowania. Sąd drugiej instancji wskazał, że ustalając wysokość należnego zadośćuczynienia, Sąd Okręgowy nie wziął w dostatecznym stopniu pod uwagę wszystkich okoliczności mających wpływ na jego wysokość, a przede wszystkim „stracił z pola widzenia” kompensacyjną funkcję zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Skutkiem zakażenia był nie tylko stwierdzony 60 % stały uszczerbek na zdrowiu, ale również całkowita niezdolność do pracy w wyuczonym zawodzie pielęgniarki, a także kumulacja innych chorób. Sąd drugiej instancji uznał także za słuszny zarzut powódki dotyczący ustalenia daty początkowej terminu, od którego winny być naliczane odsetki za opóźnienie w wypłacie zadośćuczy-

nienia. Powódka wezwała Skarb Państwa - Wojewodę D. do zapłaty żądanej kwoty pismem z dnia 3 lutego 2004 r., w którym wyznaczyła pozwanemu czas do spełnienia jej żądania, tj. do 12 marca 2004 r. Tak więc w ocenie Sądu od dnia 13 marca 2004 r. Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę D. pozostawał w zwłoce ze spełnieniem świadczenia pieniężnego i od tego dnia winny być naliczane odsetki od dochodzonej przez powódkę kwoty zadośćuczynienia. Dalej idącą apelację, Sąd oddalił, uznając jej zarzuty za niezasadne.

Powyższy wyrok zaskarżył w części - pkt II - skargą kasacyjną pełnomocnik powódki i zarzucając naruszenie prawa materialnego - art. 445 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p., polegające na niewłaściwej wykładni wyrażenia „odpowiednia suma” tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę i niedostateczne uwzględnienie przez Sąd drugiej instancji cierpień fizycznych i psychicznych powódki związanych z chorobą, postępującego pogorszenia stanu jej zdrowia i braku rokowań na jego poprawę, oraz naruszenie przepisów postępowania - art. 236 k.p.c., przez nierozpoznanie wniosku powódki o dopuszczenie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy Sądu Okręgowego we Wrocławiu dla ustalenia daty wezwania pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia, wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania.

W odpowiedzi na skargę, pozwany wniósł o jej oddalenie za przyznaniem kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej sprowadzają się w istocie do dwóch kwestii. Pierwsza dotyczy wysokości zadośćuczynienia, druga - początkowej daty zasądzenia odsetek od zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie, zgodnie z art. 445 § 1 k.c., przyznawane jest poszkodowanemu za stanowiące normalne następstwo działania lub zaniechania sprawcy uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia jako odpowiednia suma, stanowiąca odpłatę za doznaną krzywdę, przy czym krzywdę stanowi nasilenie cierpień, długotrwałość choroby, rozmiar kalectwa, trwałość następstw zdarzenia lub konsekwencje uszczerbku na zdrowiu w dziedzinie życia osobistego i społecznego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 września 1970 r., II PR 267/70, OSNCP 1971 nr 6, poz. 103 oraz z dnia 15 lipca 1977 r., IV CR 266/77 i z

dnia 23 kwietnia 1969 r., I PR 23/69, niepublikowany). Odnośnie do wysokości zadośćuczynienia należy przede wszystkim podnieść, że skorygowanie wysokości zasądzonej kwoty zadośćuczynienia możliwe jest wówczas, gdy stwierdza się oczywiste naruszenie ogólnych zasad (kryteriów) ustalania wysokości zadośćuczynienia (por. przykładowo wyroki z dnia 30 października 2003 r., IV CK 151/02, niepublikowany oraz z dnia 7 listopada 2003 r., V CK 110/03, niepublikowany). Mając na względzie tę ogólną wskazówkę należy uznać, że zasądzone przez Sąd Apelacyjny zadośćuczynienie w wysokości 150 000 zł, podwyższone w stosunku do zasądzonych przez Sąd pierwszej instancji, uwzględniające przyznane jednorazowe odszkodowanie z tytułu choroby zawodowej, jest odpowiednie w rozumieniu art. 445 § 1 k.c. i nie wymaga skorygowania. Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem jednorazowe odszkodowanie nie wyrównuje krzywdy związanej z chorobą zawodową, ale ma wpływ na wysokość należnego zadośćuczynienia (por. wyroki z dnia 12 października 1999 r., II UKN 141/99, OSNAPiUS 2001 nr 1, poz. 29 i z dnia 11 stycznia 2000 r., II UKN 258/99, OSNAPiUS 2001 nr 9, poz. 318 i powołane tam orzecznictwo).

Drugie zagadnienie dotyczyło daty początkowej odsetek od przyznanego zadośćuczynienia. Sąd Apelacyjny zmienił także w tym zakresie wyrok Sądu Okręgowego, przyjmując, a Sąd Najwyższy tę ocenę aprobuje, że odsetki winny być naliczane od dnia wezwania pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia w myśl art. 455 k.c. Powódka wezwała Skarb Państwa - Wojewodę D. do zapłaty żądanej kwoty piśmie z dnia 3 lutego 2004 r., wskazując dzień 12 marca 2004 r. jako ostateczny termin na spełnienie świadczenia. Od dnia 13 marca 2004 r. więc Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę D. pozostawał w zwłoce ze spełnieniem świadczenia pieniężnego (art. 481 k.c.) i od tego dnia winny być naliczane odsetki od zasądzonych zadośćuczynienia.

Gdy więc zarzuty skargi kasacyjnej okazały się nieuzasadnione, należało na podstawie art. 398¹⁴ § 1 k.p.c. orzec jak w sentencji. O kosztach orzeciono po myśli art. 102 k.p.c.

=====